

INNHOOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	1
1. Før 1850 – før godsbygningens tid.....	2
2. Eierrekken på Losby Gods før L.M.B.....	4
3. Lorentz Meyer Boeck.....	4
4. Kathrine Boeck.....	4
5. Livet på godset fra 1893-1936.....	5
6. Livet på godset fra 1936-1958.....	13
7. Godset etter 1958.....	16
8. Godsbygningen.....	17
9. Sagbruket.....	18
10. Tjenestefolket og husmennene.....	19
11. Historie til hvert rom.....	21
12. Losby Skolen.....	30
13. Losby Linja.....	30
14. Telefonlinje og Brannstasjon.....	31
15. Strømproduksjon.....	31
16. Kvernbruk.....	31
17. Tegilverket.....	31
18. Isproduksjon.....	32
19. Maleriene i spisestuen, malt av Fruen.....	32
20. Losby B.I.L.	32
21. Dagens Losby Gods.....	32
22. Husspøkelse.....	35
23. Refsnes Gods på Jeløya.....	37
24. Referat fra møte med Karin Gundersen.....	37
Etterord.....	40

Forord

Historien til Losby Gods er omfattende og mye av historiene er fortsatt kun ”vandrehistorier” i Losbydalen. Jeg har forsøkt å sammenfatte det historiske materialet som vi besitter her på Losby Gods. Jeg har samlet sammen historie fra følgende kilder:

- Lørenskog Bygdebøker
- Diverse historiske skriv og muntlige fortellinger fra Lørenskog Historielag
- Særoppgave skrevet i 1992. Forfatter: Heidi E. Fjellheim
- Artikkel St. Hallvard av Brinch. Et viktig og stort dokument i Losbys historie.
- Vandrehistorier fra folk i kommunen og også gjester på besøk
- Intervjuer fra tidligere stuepiker.
- Informasjon fra Lars Christian Krogh, Trine Steinsbø og Hege Bentzon
- Per og Frode Fjellheim har også bidratt med informasjon.
- Lørenskog Fylkesmuseum
- Leksikon
- Internett

Det finnes ikke noe sted hvor alt dette er skrevet ned samlet, så det er derfor jeg har tatt på meg oppgaven og samle alt sammen. Derfor er dette dokumentet en oversikt over den kunnskap vi på Losby Gods har om vårt gods’ historie pr. i dag.

Et besøk på Losby Gods skal være en reise i tid og tradisjoner

1. Før 1850 – før godsbygningens tid

Hvis vi går langt tilbake i tiden, sies det at Hyme, jotnenes stamfar, holdt til i Losby skogene. Dette er selvfølgelig ikke funnet noe bevis på, men sagnet sier så. En flintøks, som ble funnet i Losbyskogen, som stammer fra steinalderen, er vel det desidert eldste beviset på at mennesker har holdt til i Losbyskogene. I Edda kvadene blir Losby områder nevnt. Navnet Elivagar går igjen ofte. Dette navnet tilsvarer Elvåga i Losby.

Vi vet også at de to ”Mork”-gårdene ble ryddet i vikingtiden. De tre gårdene Losby, Vestmork og Østmork var av de få gårdene som overlevde Svartedauen, og fortsatte jordbruket som før. Alle de tre gårdene fikk egne sagbruk på 1500-tallet og etter hvert også kvernbruk.

Losby og Vestmork fikk felles eierrekke allerede i 1660. Den største felleseieren var Arnt Tostensøn, sønn av Tosten Arnesøn. Tosten Arnesøn ga Lørenskog kirke den nåværende altertavlen i 1647.

I 1687 arvet Jørgen Arntsøn gårdene. Han døde i 1717. Da ble de to gårdene solgt på auksjon. De neste 30 årene ble år med mange eierbytter, og lite stabile forhold i gårdsbruket. De stabile forholdene oppsto igjen i 1744 da Peder Cudrio, en kjøpmann fra Christiania, kjøpte gårdene. Han var en flink, velkjent og rik kjøpmann som drev gården bra. Peder Cudrio eide mange skogsområder også utenom Losby Bruk. Han var gift med Karen Cudrio, og etterlot henne alt da han døde i 1765. Hun drev bra i de 32 årene hun overlevde mannen. Hun bodde i et hus i byen og bygde aldri noen herregård på bruket. Da hun døde i 1797 var alle de åtte barna hennes døde, så derfor overtok barnebarnet hennes, Andreas Lumholtz, Losby og Vestmork. Han drev et bra jordbruk og utvidet eiendommen i 1810 med Djupdalen i Rælingen. Andreas Lumholtz likte fester og holdt mange av dem på Losby. Vennene hans var mange og betydningsfulle i samfunnet. Blant annet var svenskekongen Karl Johan på besøk der mange ganger.

Årene fra 1816 til 1822 var tøffe år, dette fikk herr Lumholtz også merke. Tilslutt måtte han pantsette Losby. Bare to år senere gikk Vestmork på auksjon. Andreas Lumholtz døde året etter auksjonen bare 47 år gammel.

De neste eierne ble Jacob Meyer og Isach Muus, som kjøpte eiendommen sammen i 1830. Fra 1840 drev Jacob Meyer alene. Om ikke Losby Gård hadde vært en liten del av eiendomskomplekset ble det hvertfall det nå. Meyer kjøpte nemlig mange nye områder som for eksempel Nordby, Nes, Vestby, Ryen og Søndre Skjetten. Til sammen hadde han 16 sager på Strømmen.

Dette førte til stor pågang i planketransporten. Omtrent 1800 hester pr. dag drev plankekjøring fra Strømmen til en bordtomt på Grønland.

Det var vel på denne tiden tømmervirksomheten var på topp i Losby og områdene rundt. Jacob Meyer jobbet hard og var kjent som landets største skogbrukseier og trelasteksportør. Han bodde i byen men brukte Losby som sommersted.

Laasbye compagniet, dannet av Jacob Meyers sønn, Thorvald Meyer og to svigersønner kjøpte Losby, Vestmork, Djupdalen, Rælingskogene, Skullerud skog, Nes, Jarstangen og Østmork. Sistnevnte hadde aldri tidligere vært en del av Losby Bruk. Østmork hadde i lengre tid vært sorenskrivergård, men ble i 1849 solgt til et trelastfirma i Fredrikstad.

Laasbyecompaniets samling av Losby Bruk i 1856 ville bli en varlig enhet. Navnet Losby kommer opprinnelig fra navnet Loptr og betyr Loptrs gård. Losby Bruk er sammensatt av de tre gårdene Losby, Vestmork og Østmork, og gårdsskoger i Rælingen. Disse områdene ble samlet i 1856.

Den nåværende godsbygningen ble ikke bygd før i 1850 årene. De tre unge svogrene, som nå eide huset, holdt mange fester og selskapligheter der. Losby Bruk gikk inn i sin største og kanskje beste glanstid.

2. Eierrekken på Losby Gods før Lorentz Meyer Boeck

Laasbyecompagniets samling av Losby Bruk i 1856 ville bli en varlig enhet. I 1859 fikk svogrene store økonomiske problemer og måtte selge. Det varte ikke lenge før Meyer-familien overtok igjen, året etter kjøpte nemlig Jacob Meyers andre sønn, Lorentz Jacob Meyer, Losby Bruk. (Obs! ikke Lorentz Meyer Boeck!) Han var en 50 år gammel belgisk konsul. Størrelsen på hans uniform viser at han var usedvanlig liten av vekst.

Han satte seg raskt inn i den økonomiske krisen og fikk rettet den opp. Han fulgte godt med på driften og var en forståelsesfull arbeidsgiver og derfor godt likt av tjenere og husmenn. Han var som sin far, interessert i travsport og i kultur. Han kjøpte mange dyre og verdifulle malerier til Losby Gods.

I 1891 overtok Lorentz Jacob Meyers svigersønn, Hakon Cæsar Boeck, som var politilege, formann i norsk kennelklubb og en stor hundevenn. Hundene ble derfor en viktig del av dagliglivet på Losby Gods. Mange av hundene er gravlagt i området rundt godset. Gravene er pyntet med gravsteiner med navn og levetid innrispet. Hakon Cæsar Boeck likte seg svært godt på godset og tilbragte mye av tiden der sammen med familien sin. Han døde på godset i 1898 og hans eneste sønn Lorentz Meyer Boeck arvet bruket. Han giftet seg med Kathrine Brinch i 1893 og flyttet inn på godset med henne.

3. Lorentz Meyer Boeck

Født: 27.oktober 1866 – 15.juli 1936 (70 år)

Foreldre: Sophie Meyer og Cæsar Hakon Boeck.

4. Kathrine Boeck (pikenavn: Kathrine Brinch)

Født: 5.juli 1869 – 31.desember 1958 (89 år)

Foreldre: Hun var datter av skipsreder Christian Brinch

5. Livet på godset fra 1893 til 1936

Paret Lorentz Meyer Boeck og Kathrine Boeck var de første og eneste som bodde på Losby Gods fast og benyttet godset hele året. Dette ble Losbys største glansperiode.

Det unge godseierparet inntok Losby Gods, og innledet en glansperiode

Noen år etter å ha flyttet inn, fant Lorentz Meyer Boeck ut at for å få godset til å se litt mer standsmessig og stilfullt ut måtte han omgjøre litt på godset. Han tok vekk den gamle sveitserverandaen og satte inn søyler, han gjorde forbindelsen til sidefløyene høyere, han forandret og forstørret trappene og slo ut vegger. Han bygget også et nytt og større parkanlegg med terrasse rabatter, plener, bjerkealleer, granhekker, lindé lysthus, basseng med springvann,

tennisbaner og andedam med en øy og en robåt. Noen år senere bygget han ut huset på Øst-siden. Huset fikk et nytt stort selskapsrom, Biblioteket. Den nye østfløyen sto ferdig i 1911.

Arbeidsforholdene

Å Jobbe på Losby var egentlig ganske bra, til tross for at det var dårlig betalt på den tiden, og levekårene ikke bedre enn nødvendig. De ansatte på Losby hadde en utrolig lojalitet ovenfor sitt herskap og mange ble der i generasjoner. Mye av grunnen til dette, var at Lorentz Meyer Boeck utøvde en form for paternalistisk lederstil. Det vil si at han skapte et totalt avhengighetsforhold for husmennene og sine ansatte. Han tilbød dem skole til barna, vedlikehold på husmannsplassene, en åkerlapp til eget bruk, gratis viltkjøtt i jaktseasonen og hogst tillatelse for ved. De fikk dårlig betalt og måtte jobbe lange timer, men de hadde en trygghet i hverdagen og var en del av et lite samfunn i losbydalen. Dette var nok grunnen til at den store verden der ute ikke fristet, og de fleste ble værende tro til sin godseier gjennom hele livet.

Losby klarte seg bra gjennom både depresjonen, og to verdenskriger så det var en trygghet i det å ha en jobb å gå til hver dag, og et stabilt miljø. Dette var nok også årsaken til husmennenes og tjenestefolkets lojalitet.

Arbeidsfolk fra sagbruket, utenfor godset. Fra slutten av 1800 tallet.

Lørenskogs første ordfører

Lorentz Meyer Boeck deltok aktivt i det kommunale liv. Han ble Lørenskogs første ordfører da Lørenskog ble egen kommune i 1908. Da satt han i en to års periode og senere fra 1914-1916. Han var et aktivt friluftsmenneske og en sann dyrevenn. Han var med på å stifte Akershus Skogsselskap og var formann i Norsk Kennelklubb. Etter Kong Haakon VII's anmodning attacherte han Dronningen av Holland da hun besøkte Norge i 1922.

Selskapheter på Losby Gods

Det unge godseierparet var meget gjestfrie og med sin gunstige beliggenhet like ved hovedstaden, ble det staselige godset snart sentrum for et glitrende og sangomsust selskapsliv. Hit kom medlemmer av Christianias beste borgerskap og fremstående representanter for diplomatiet. Som kjent var jo selve Kong Haakon VII en hyppig gjest. En av de to store selskapsesongene var jakttiden. Jaktterrenget rundt godset inviterte til ypperlige forhold for fintfolk som ville "underholdes" med litt natur og spenning. Her var elg, rådyr, hare og storfugl i fleng, og ingen andre hadde jakttilgang på det enorme skogsområdene til godseieren. Jaktselskapene var en tradisjon som startet tidligere enn godsets 155 års lange historie.

Fine herrer i munter passiar etter end "rype-jakt"

En annen populær sesong hos godseierparet Boeck på Losby Gods var jul og nyttår hvert år. Her ble selve "Who's who" av Christiania og Oslo fiffen invitert til noen storslåtte feiringer. De fleste av gjestene kom med tog til Lørenskog stasjon, og hvilket skue det må ha vært! Fordi når godseierne tok imot til fest på Losby før bilenes tid var ofte alle Losbys 24 hester med til Lørenskog stasjon for å hente de eminente gjestene. Rekker av pesende hester, skyer av frostrøyk med Losbys Herskaps og staskusk Johan Alfred Ericsson i spissen i full uniform ledet an innover i Losby dalen. Alle sledene hadde reinsdyrsfeller og varmeflasker slik at gjestene holdt seg gode og varme helt frem til Godset. Den bakerste vognen var kun for bagasjen. Langs veien samlet det seg ofte folk, de visste det kom fintfolk til bygda og ville gjerne få et glimt av de fine pelskåpene, de flotte hattene og kanskje til og med få vinket til det fine følget. Når følget ankom det staselig pyntede godset langt inne i skogen ble alle gjestene tatt imot i herresalongen, der forfriskninger ble servert og peisen varmet opp den frosne forsamlingen. Imens bar tjenestefolket all bagasjen opp til alles gjesteværelser, og arrangerte sirlig alle klærne på sengen, klar til bruk. Deretter bar de opp varmt vann til alle værelser slik at gjestene kunne få gjort seg klare til kveldens festligheter. Det hendte av og til at tjenestepikene i all hemmelighet prøvde på noen hatter eller til og med noen kjoler og fjollet seg foran speilet. Frykten for å bli oppdaget var stor, for det ville blitt stor ståhei hvis "Fruen" fikk greie på dette.

Da tjenestepikene var ferdige med å gjøre i stand værelsene for gjestene, var det mye som måtte gjøres i stand før selve festmåltidet kunne inntas. Festsalen måtte pyntes med sølvtøy fra Norge, Sverige og England. Finporselenet ble tatt frem og krystallet ble det heller ikke spart på. Dekorasjonene var overdådige og gjorde det ofte vanskelig for gjestene som satt rett ovenfor hverandre og se ansikt til ansikt. Middagen besto av mange retter, og kokka hadde et svare strev med å holde unna for tempoet i spisesalen.

Etter middag trakk gjestene inn i salongene og fikk servert kaffe i fin porselen på store sølvfat som var meget tunge. Deretter var det oppvasken som sto for tur, før kvelds skulle serveres. Til slutt, etter at gjestene hadde gått hvert til sitt, måtte tjenestepikene dekke opp til frokosten igjen. Det skulle stå klart når "Fruen" kom ned for å inispisere på morgenkvisten. Etter inntatt

frokost skulle gjestene med godseierparet ut på tur. Friluftsliv var på moten for det øvre borgerskapet. Kanskje mest fordi de hadde tid til den slags fornøyelser. De brukte hest og slede, ski eller tok bena fatt. Imens fintfolket var ute å "luftet" seg tok tjenestepikene fatt på gjesteværelsene og skiftet sengetøy, fylte på ved i ovnene, bar opp varmt og kaldt vann og ryddet i gjestenes klær. Av og til måtte kokka og en tjenestepike være med på ut på tur, for å servere gjestene underveis på ferden.

"Speil speil på veggen der, hvem er.....?"

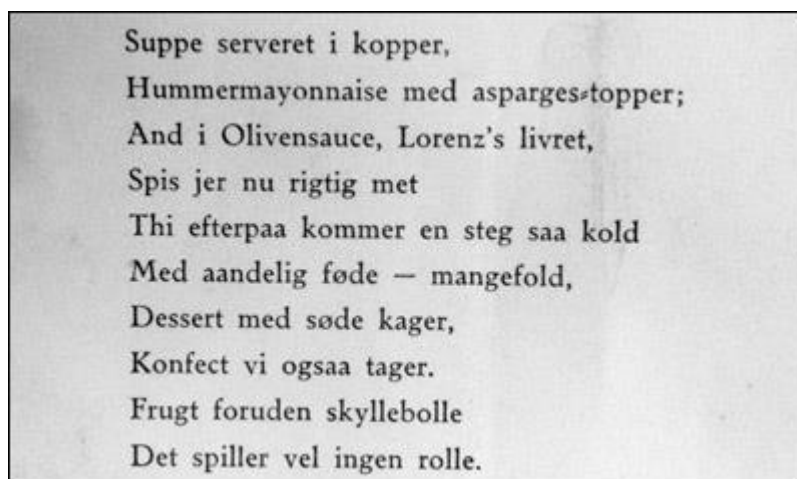
Veldig ofte etter selskapene og middagene var ferdig, gikk "Fruen" inn på kjøkkenet og spurte tjeneste pikene om hvem som hadde vært penest i kveld. Hvem som hadde det flotteste antrekket og den flotteste hatten? Tjenestepikene svarte lydig at det var "Fruen" som var den flotteste, det hadde de lært av erfaring at lønte seg å si. Men som flere av

tjenestepikene har sagt i ettertid, "Fruen" var veldig flott og elegant og som regel var det jo hun som tok seg best ut!

Det er sagt at "Fruen" var ekstremt opptatt av sin diett, og var sykelig tynn. Hun hadde en midje som målte i cm, på lik linje med sin "venninne" Dronning Maud. Hun var også meget opptatt av hvordan hun gikk kledd til enhver tid, og var alltid tidlig ute med nye moter og

trender. Hun brukte alltid lange kjoler, og veldig ofte hatter til. Hver eneste vår hadde hun en tur til Strømmen Hatteforretning hvor de stengte butikken kun for "Fruen" slik at hun fikk plukket sine nye hatter i fred. Det sies at det ble vasket og ryddet noe veldig i Strømmen Hatteforretning foran hvert slikt besøk.

Lorentz Meyer Boeck var involvert på sin måte i vertskapsrollen han også, og tok ofte på seg rollen å komponere menyene til de største festene. Han var interessert i mat og vin, og synes det var spennende og få delta i denne planleggingen. Alltid etter endt middag, gikk han inn på kjøkkenet og takket kokka og tjenestepikene for god innsats. "Fruen" gjorde sjelden det.

Suppe serveret i kopper,
Hummermayonnaise med asparges-topper;
And i Olivensauce, Lorenz's livret,
Spis jer nu rigtig met
Thi efterpaa kommer en steg saa kold
Med aandelig føde — mangefold,
Dessert med søde kager,
Konfect vi ogsaa tager.
Frukt foruden skylleballe
Det spiller vel ingen rolle.

Meny fra en av Lorentz bursdagsfeiringer på godset.

Mange av gjestene la ofte igjen "drikkepenger" til stuepikene og tjenestepikene etter endt opphold på godset. Det syntes Kathrine lite om, hun sa alltid: "Dette er da ikke noe hotell" Men gjestene sto på sitt, og klarte som regel å få stukket litt penger til jentene før avreise. Dette var svært populært blant tjenestepikene

En duft av vanilje

Kathrine Boeck var vertinnen i alle selskaplighetene på Losby Gods. Lorentz Meyer Boeck var godseieren og var ansiktet utad, men når det kom til tilstelninger inne mellom Godsets ”4 vegger” var det Kathrine som styrte skuta. Hun var veldig streng når det gjaldt detaljer, og rettet både stoler og glass og dekorasjoner mang en gang før hun slapp gjestene inn i rommet. Tjenestepikene som sto for oppdekkingen, forsøkte ofte å spille fru en puss ved å flytte på pyntegenstandene og se om hun oppdaget det. Det gjorde hun. Alt hadde sin plass på bordet og måtte stå på helt korrekt sted.

En av Losbys storslåtte sølvdekorasjoner. Fra havestuen ca 1920.

Det sies at Kathrine hadde en fransk dyr parfyme, som luktet sterkt av vanilje. Tjenestepikene hadde fått streng beskjed av ”Fruen” å aldri slippe inn gjestene i selskapssalen før hun selv hadde tatt en siste sjekk. På grunn av parfymen hennes, kunne de lukte at hun hadde vært å sjekket. Det var bare å stikke hodet inn i selskapssalen og dersom det lå en eim av vanilje i luften..... Da var det klar bane.

Den dag i dag, føler vi at Kathrines ånd er på plass i salene når vi dekker til fest. Noen har ymtet frem på at de har luktet vanilje, svakt svakt. Men foreløpig ser det ut til at ”Fruen” er fornøyd med hvordan vi dekker til fest. Hun har kun flyttet på smørknivene våre en gang.....

”Fruen på Losby”

Kathrine Boeck har jo fått tilnavnet ”Fruen på Losby” og dette er ikke uten grunn. Hun insisterte på at det kun var en ”Frue” på Losby og det var henne selv. Ingen andre gifte kvinner fikk kalle seg ”Frue” på Losby. Dette fungerte ganske bra, helt til kona til staskusk Eriksson kom til bygda. Hun og mannen kom fra Sverige, og hun var vant til å bli kalt Fru

Eriksson. Men det måtte hun pent slutte med på Losby, der var hun Madam Eriksson. Hun følte at som kona til staskusken var hun over de andre husmenneskes koner og tjenestepiker og fikk alle til å kalle henne Fru Eriksson så lenge ”Fruen på Losby” ikke hørte det. Den dag i dag omtales Kathrine Boeck kun som ”Fruen” og har fått et eget kulturspill oppkalt etter seg. ”Fruen på Losby” et musikkspill i tre akter, har vært satt opp på Losby Gods to ganger og har vært en kjempesuksess. Spelet handler om livet til Kathrine Boeck på Losby Gods.

Inger Lise Rypdal spiller ”Fruen på Losby”

Mye forbruk og lite investering

Lorentz Meyer Boecks tid som godseier på Losby Gods er mye omtalt. Han var en mann med mange interesser, mye engasjement og enorme sosiale evner. Hans venner fra tiden før han flyttet til Losby inviterte han rett som det var til godset sitt, og det ble ikke spart på noe. Det ble det heller ikke under noen andre tilstelninger på Losby Gods under hans herredømme. Og det er nok slik mange liker å huske Boecks tid på Losby. En tid preget av et enormt forbruk, en suksessfull bedrift og lite eller ingen investeringer. Dette resulterte i at den meget

produktive og suksessfulle bedriften Losby Bruk, ikke fikk noen moderniserings tiltak eller effektiviserings forbedringer. Og dette i en tid hvor utviklingen skjøt fart. Resultatet ble at Losby sakte men sikkert sakk etter.

I 1917 døde Sophie Boeck, godseierens mor. Hun hadde bodde på Refsnes Gods på Jeløen i sine siste år. Lorentz Meyer Boeck og Kathrine arvet derfor både Munkedammen og Refsnes Gods og rundt 1920 flyttet de henholdsvis til Munkedammen om vinteren og Refsnes om sommeren. Losby ble kun brukt i jakttiden i denne perioden.

Men da Lorentz Meyer Boeck døde i 1936 solgte enken, Kathrine Boeck de arvede eiendommene og tok med seg alt verdifullt inventar og flyttet tilbake til Losby Gods.

6. Livet på godset fra 1936 til 1958

Godset var aldri penere innvendig enn da Kathrine Boeck bodde der som enke.

Huset var fullt av verdifulle kunstsaker, antikviteter, flott møblement, porselen, smykker, jakttrofeér og jaktvåpen. Hun oppførte ny bolig til skogssjefen og bygde ny låve. Den gamle Østmorksagen ble nedlagt og en ny bygd ca 100 m fra den gamle. Grunnen til at den gamle saga hadde vært så lenge i bruk var at Lorentz Meyer Boeck var mot modernisering og trodde helt og fast på at den gamle saga var best. Vasshjulet ble nå overtatt av Lørenskogs historielag. Uerstattelige kunstsaker og ukjent vitenskapsmaterieell ble fullstendig registrert av Norsk Folkemuseum i 1953. Bildene som ble tatt under denne registreringen henger i dag rundt i alle rommene på Gamle godset. Bildene har vært et viktig verktøy i renovasjons prosessen.

Bildet er tatt i 1953 da Norsk Folkemuseum var på besøk. Fruen er 84 år gammel her.

Tiden med enken Kathrine Boeck brakte flere forandringer til Losby Gods. Blant annet ble selskapslivet roligere, og antall ansatte på godset ble kuttet ned. Krigen var på trappene og Kathrine valgte å bli på godset for å kjempe for sin eiendom og sine ansatte.

Etter krigen var "Fruen" både sliten og ensom, og økonomien var blitt vesentlig dårligere. Både jordbruk og sagbruk hadde blitt tunge bedrifter å drive, særlig fordi lite eller ingen investering var gjort for å modernisere bruket. Men hun var fullt bestemt på å holde fasaden og videreføre den storhetstid som Losby hadde hatt i så mange år når hennes mann hadde levd.

To kokker og to stuepiker fra Losby Gods. Bildet er tatt ca 1940.

Hennes forhold til sine ansatte forandret seg også meget etter hennes manns død. Hun var alene på godset, fikk sjelden besøk og knyttet derfor et nært bånd med de få ansatte hun hadde på godset. Blant disse var Eli Thoresen som kom til godset i 1936, Gunvor Kolstad, kokka, og Andreas Tangen, mangeårig husmann og gartner på godset. Hun ble nok veldig glad i sine ansatte og betraktet dem nærmest som venner, selv om klasseskillet alltid ville være tilstede. Hun feiret sin 70 års dag på Stella Polaris, hurtigruten, og krysset polarsirkelen. Hun var en meget bereist dame og alderen hindret henne ikke. Fra turen sendte hun et postkort hjem til Eli Thoresen og Gunvor Kolstad. På postkortet sto det:

Stella Polaris 8.juli 1939

Mange takk for Telegrammet, det var riktig koselig at mottage hilsen fra hjemmet. Vi har havt en vellykket tur med mange minder kommer jeg hjem, og skal fortelle dere muntlig om den storslagne natur her. Jeg haaber alt er bra. Kathrine.

2.verdenskrig på Losby Gods

Kathrine Boeck var ”Fruen” på godset og vocket sin eiendom med nebb og klør. Hun brydde seg ikke mye om tyskerne og forsøkte å få hverdagen på eiendommen som å gå som normalt. Men det var ikke lett å motstå den påvirkningen krigen hadde. Det var trangt med mat i kommunen og mange av Losbys ansatte måtte ty til fattigkassa.

Tyskerne fjernet også sporene på Losby linja under krigen, de hadde ligget der siden 1861. Mer tragiske hendelser skriver seg også fra Losby på den tiden. Hjemmefronten kom en natt til Østmork gården, (husmannsplassen ved hull 6), og hentet husbonden. De tok han opp til skogholtet bak plassen, han var kun iført nattøy og tøfler, og skøt han. De hadde fått vite at mannen var en desertør. Det viste seg i midlertidig en uke senere at de hadde tatt feil mann.

En annen ting som hendte på Losby under krigen var at alle mennene som jobbet på sagbruket, eller på godset ble arrestert. De fikk sitte på et lasteplan en hel dag, mens tyskerene lette etter flere å arrestere. Kathrine Boeck brydde seg lite om farene ved å trosse tyskerene, og kom med både sigarer og sigaretter og små schnapps til stakkarene som måtte vente på sin skjebne. Når kvelden kom delte tyskerne gruppen i to, og en gruppe fikk bli igjen på Losby, mens den andre ble sendt til Grini. (norsk konsentrasjonsleir)

Den siste hvile

Kathrine Boeck ble sett på med høy beundring og som et slags bånd mellom gammel og ny tid. Hun satt selv på Per Christians Asbjørnsens fang og hørte han fortelle eventyr som barn. Nå var hun selv en del av eventyret der hun bodde på et Soria Moria slott på en utrolig stor eiendom. Da hun døde på nyttårsaften mellom 1958-1959, nesten 90 år gammel gikk en hel epoke i graven med henne.

Reidun Bakkerud, en tidligere ansatt på godset, forteller at etter Fruens død på godset skulle hun flyttes til et kapell før begravelsen. Men Fru Collett og Fru Wilhemsen, ønsket ikke at hun skulle bli liggende ensom i ”det kolde kapellet”. De bestemte derfor at Fruen skulle ligge i sin kiste, i ballsalen på godset, frem til begravelsen. Kokka, Gunvor Kolstad våket over fruene dag og natt, og unnlot å fyre slik at det skulle vært kjølig i en hel uke før hun ble hentet.

Både Kathrine Boeck og hennes mann Lorentz Meyer Boeck er gravlagt i ”Vår frelsere gravlund” i Oslo i en familiegrav. Bautsteinen som står på deres grav er hentet fra Krokvatn i Losbydalen.

7. Godset etter 1958

Siden ekteparet Boeck ikke hadde noen barn, ble godset og hele eiendommen etterlatt til slektninger. Et nytt selskap I. S. Losby dannet av 18 slektninger overtok nå eiendommen. Moderniseringen av jordbruket startet nå for fullt. Traktorer, lastebiler og andre moderne skogsmaskiner ble tatt i bruk og halvparten av de tidligere arbeiderne på bruket ble fjernet fra arbeidet.

Det som vi kaller lønnsom skogsdrift ble nå innført. Men på 80-tallet tok alt slutt. Jordbruket på Losby Bruk ble nedlagt og det var ingen arbeidere igjen. Skogdriften ble også nedlagt.

I 1985 ble Godsbygningen på Losby kjøpt med tilhørende 12 måls tomt, av Olavsgaard Gruppen AS for 1,5 millioner

kroner. Hele godset var på ca.1000 kvm. Dette var første gang Godsbygningen og Bruket hadde atskilte eiere. Bruket var fortsatt eid av godseierne arvinger, og skogsområdene intakte.

Kommunen grep deretter raskt inn og tok over kontrakten, fordi de ønsket å bevare Losby Gods som et kulturminne, og ønsket ikke at Losby Gods skulle benyttes til kommersielt bruk. Kommunen eide Losby Gods i 2 år før de valgte å gi kontrakten tilbake til Olavsgaard Gruppen. Byggetillatelse til et konferansesenter ble raskt gitt. Målet var at godsets historie skulle ivaretas gjennom renovasjon og historiefremidling. Så i 1987 hadde man eierskapet i orden, byggetillatelsen på bordet.....men. Golfbanen fikk rødt lys og dermed ble det kroken på døra for byggestarten. Golfbanen var en naturlig del av planen for Losby Gods i fremtiden. Det skulle ta 10 lange år med politisk dragkamp, mange debatter, protester og avisinnlegg før Lørenskog Kommune endelig sa ja til sin første golfbane i 1997. Dermed sattes alle instanser i

sving og med to års prosjektering, bygging, renovering og hard jobbing, åpnet Losby Gods sine dører 2.oktober 1999, ca to måneder senere enn Losby Golfparks 18 og 9 hulls baner.

8. Godsbygningen

Slik var huset fordelt før renovasjonen i 1999.

Medregnet Øst-Fløyen hadde huset en grunnflate på 600 m², de 34 rommene var fordelt på 2,5 etg. Den ½ etasjen kommer av at det kun var to deler av huset som hadde 3.etg.

Under hele huset ligger en mørk og tom kjeller.

Slik var de 34 rommene fordelt:

1.etg: Bibliotek

3 stuer, vender ut mot hagen (Ballsal, damesalong og havestuen)

1 peisestue- Herresalongen

1 hall, med hovedtrapp

1 kjøkken

1 kjøkkengang

3 private rom

WC

2.etg: 1 hall på toppen av hovedtrappen

2 stuer, vender ut mot hagen

5 rom i den østlige delen

2 bad

4 rom i den vestlige delen

Anretning

3 små rom med skap og gardero beknagger

3.etg: 2 rom i østlig fløy

2 rom i vestlig fløy

I tillegg var det kjelleren med flere innganger både utenfra og innenfra.

9. Sagbruket

Sagbrukene

Sagbruksindustrien ble en ny og viktig næringsvei i Norge på 1500-tallet. Losby Bruk fikk sitt første sagbruk i den siste halvdel av århundret. Den første saga var en flomsag, det vil si den bare kunne brukes i flomtiden. I 1688 ble saga stoppet på grunn av bestemmelser som reduserte antall sager. Disse bestemmelsene ble kalt "Sagbruksprivilegene av 1688".

Jørgen Arntsen tok opp driften av flomsaga igjen i 1703.

Vestmork og Østmork hadde egne sagbruk som produserte til eget bruk.

Rike Christianiaborgere begynte tidlig å interessere seg for sagsbruksdriften i Losby. Dette på grunn av de store skogsområdene som lå like ved Christianias grenser, og som derfor gjorde trelasttransporten billigere. Tømmeret ble hogd og fløtt på Losbyvassdragene ned til sagene der de ble skåret til planker. Plankene ble fraktet med hest og kjerre den 6 km lange veien fra Losby til Strømsveien. Veien var som regel en sammenhengende kø av plankekjørere.

Fløytsagåssaga lå ved Nordre Tangen ved Mønevann. Den var i full virksomhet fra begynnelsen av 1800-tallet, men ble trolig nedlagt før inngangen til neste århundre.

De to store og kjente Losby sagene var Vestmork saga og Østmork saga. De lå med 30-40 meters avstand på samme side av elva, rett nedenfor Mønevannsdemningen. Begge var rammesager med 8-10 sagblader i hver ramme og to rammer i hver sag. Vasshjulene var 7 meter i diameter og vannet kom rennende fra en 105 meter lang vannrenne.

I 1863 brant alle de tre ovenfor nevnte sagene ned. De ble alle tre oppbygd igjen, men oppbyggingen konsentrerte seg mest om Østmorksaga som hadde størst gjennomsnittsproduksjon. Saga ble i 1952 avløst av et moderne sagbruk bare 100 meter fra den nedbrente saga.

10. Tjenestefolket og husmennene

Som de fleste store gårder i Norge på 1600-.1700 tallet hadde Losby sine egne husmannsplasser. Behovet for husmenn økte etter hvert som bruket ble utvidet med nye landområder, og i 1865 var antallet husmenn økt til 135. Ingen av eierne av Losby opp gjennom årene har vært kjent for å være ”harde” og ”slavedrivende” arbeidsgivere. De fleste har vært menneskelige og forholdsvis vennlige, men likevel hatt en stor og tydelig kløft mellom ”herskapet” og ”tjenerskapet”.

Husmannsplassene ble bygd etter den ”Akershusiske stueformen” og har jevnt over en grunnflate på noe under 50 m². Huset er delt opp i tre; stue, kjøkken og kammers.

De er satt opp av tømmer, og kledd med tømmermannspanel som er rødmalt.

Uthusene er som regel satt opp i bindingsverk.

En husmann med familie i Losby dalen

Disse plassene lå under Losby Gods:

- 1. Søndre Elvåga/ Søndre Skytten (ved søndre Elvågavann)**
- 2. Tangen**
- 3. Sagbakken/ Sagenga**
- 4. Djupdalen**
- 5. Sandstykket**
- 6. Oppegården**
- 7. Verkstedgården**
- 8. Lia**
- 9. Bråten**
- 10.Søndre Tangen**
- 11.Finland**
- 12.Garterud**
- 13.Sotu**
- 14.Møllerenga**
- 15.Østmork**
- 16.Steinbråten**
- 17.Grythaugen**
- 18.Tomta**

11. Historie til hvert rom

a. Hallen

Dette var den opprinnelige hovedinngangen på godset. Flisene på gulvet er originale, Kathrine Boeck krevde at flisene skulle skinne til enhver tid. Her måtte tjenestepikene sitte på knærne og skure og gni flisene med små tannbørsteliggende redskaper for å komme mellom alle furene.

I hallen ble det servert kaffe i fint servise og post på sølvfat hver eneste morgen. Kathrine hadde sin morgen her, i den lille sittesalongen i karnappet i hallen, og hadde full oversikt over skole-stien som gikk forbi vinduet. Alle guttene måtte pent ta av seg hatten og bukke, og jentene neie. De som glemte dette, fikk skriftlig advarsel til sin lærer på skolen og gjorde sjelden samme feilen igjen.

På samme sitteplass i hallen hadde også Kathrine hver eneste tirsdag sitt ukentlige møte med sin ”hovmester”. Da la hun opp tre retters middag en uke frem i tid, og hvert eneste måltid skulle være sunt og riktig sammensatt. Etter møtet gikk hun ned i vinkjelleren sin og valgte ut viner til alle måltider. Dette gjaldt helt frem til hennes død, hver tirsdag. Selv i de perioder hvor de ikke var noen selskaper, eller gjester, Fruen planla alltid sine middager fremover i tid, selv om det kun var hun som satt til bords.

b. Kjøkkenet

Det som i dag er garderoben i gamlegodset, under hovedtrappen var i gamle dager kjøkkenet på godset. Kjøkkenet var større en garderoben er i dag, pga ombygging under renovasjonen. Kjøkkenet var blåmalt, og gulvet var dekket av sjakkrutete fliser i svart hvitt.

c. Havestuen

Havestuen er det første rommet i rekken med originalt gulv. Alle gulv fra og med havestuen og innover mot biblioteket har originale gulv fra 1850. Under renovasjonen måtte alle planker tas opp, nytt underlag legges, alle plankene behandles og legges tilbake på riktig plass. Et veldig omstendelig arbeide. Likevel er gulvet fortsatt skjevt og i konstant bevegelse.

Taket i Havestuen er også originalt, det var det taket man fant som lag nummer 2 under renovasjonen. Takmaleriet lå bak det igjen.

Kathrine Boeck var glad i håndarbeide, og malte, heklet og strikket mye. Hun fikk spisestuen bekledd med lerret og malte hele stuen i vinterlandskap fra gulv til tak. Motivene var hentet fra det som var å se ut av vinduene fra godset. Stabler med tømmer, snøbekleddede trær, hvite åkrer og bjerkealleen i vinterskrud. Hun brukte maleriene som tapet, og hang opp både elghoder og malerier opp på veggene. Under renoveringen av Losby gods sent på 90-tallet, ble deler av denne tapeten restaurert. Kunstneren Vigdis Fjellheim brukte flere måneder på å gjenskape "Fruens" motiver. Resultatet ble to store malerier som i dag henger i Meyersalen, og i hallen utenfor Meyersalen.

Bak Kathrines malte lerret i havestuen fant vi det som er i dag (brystnings panel), laget av gran fra Losby og malt som eik. Denne maleteknikken heter "Ådring" og ble mye brukt på den tiden. Eik var moderne og vitnet om velstand, men da de ikke hadde tilgang til det, men i stedet hadde 43000 mål med gran og furuskog, var løsningen enkel.

Rundt århundreskiftet fikk Lorentz Meyer Boeck håndlaget 30 stoler til sin spisestue i vestre fløy. En "B" (for Boeck) var skåret inn i hver stol. Fra 1999 ble de satt i Vinkjelleren i den nye hotelldelen. Disse stolene er nå satt opp i gamlegodset igjen, og vinkjelleren har fått nye mer slitesterke stoler.

Treverket i "Boeck" stolene ble hentet fra skogen utenfor hans sommersted Refsnes Gods på Jeløya utenfor Moss. Tresorten het "Svart Or", og skogen det ble hentet fra er i dag fredet. Fra den samme skogen hentet også Lorentz Meyer Boeck treverk til å bekle hele sitt nye bibliotek som han fikk bygget som et tilbygg på Losby Gods i 1911.

d. Spisestue

Når taket i dagens "Havstue" skulle pusses opp ved renovasjonen, fant man tre lag med tak. Det første laget var et hvitt platetak. Lag nummer to var det taket som er i "Havestua" i dag, et sikksakk mønstret tretak.

Det taket som lå innerst, var et tapet belagt tak, med et maleri på. Maleriet dekket hele taket, men var i veldig dårlig stand. I lobbyen nede i kjelleren utenfor garderoben henger det bilder av prosessen med å bevare denne taktapeten.

Tapetet var i midlertidig i såpass stand, at man kunne se hvordan det engang hadde sett ut. Så taket i spisestuen er i dag en handmalt ”kopi”, malt av en Fransk kunstner. Det tok han over en måned, liggende i en hengende bære under taket å male det.

Maleriet er i dag vårt varemerke på Losby Gods. Alt skriftlig materiale, reklamemateriale, brosjyrer, hjemmeside, visittkort, brevark, konvolutter o.s.v. har maleriet som vannmerke i bakgrunnen.

(Dette arket har også et slikt vannmerke...)

I resepsjons området på Losby Gods i dag ser man en yttervegg som viser hvor den gamle delen begynner. Dette er egentlig litt feil. 10 meter inn i gangen mot gamlegodset, rett før toalettene, stikker det ut en gammel tømmervegg. Der sluttet egentlig Losby Gods anno 1850. Grunnen til at vi har jukset på oss 10 meter er at vi trengte en spisestue som rommet litt flere enn 30 personer. Dagens havestue var nemlig spisestuen i gamle dager, og den var litt i minste laget for våre hotellplaner. Derfor er dagens spisestue en del av det gamle godset, men egentlig eksisterte ikke dette rommet.

e. Damesalong

Damesalongen er et lyst og elegant rom. Dette var Kathrines rom. I denne stuen inviterte hun inn de fine fruene på kaffe fra det fineste porselen, og serverte konfekt.

Kathrine var som nevnt tidligere, glad i håndarbeid, og både strikket, heklet og malte her inne.

Den store flotte hvite ”svenske ovnen” som står i et av hjørnene er originalt fra godsets tid. Den var en av de få ildsteder som sto igjen, etter at de fleste kakkelovnene ble stjålet mens godset sto tomt. Vi tror i midlertidig ikke at denne ovnen noen gang har vært brukt, fordi den har ikke tilstrekkelig med pipekapasitet til å fyre i den. Så derfor fungerer den i dag kun som et prydbjekt.

En annen prydgjenstand som står i damesalongen, er det vakre gullfargede uret til Fruen som har returnert til godset igjen. Den er i dag satt inn i en glasskuppel for å bevare den bedre.

f. Herresalong

I motsetning til Damesalongen så er denne stuen veldig dystert og maskulint innredet. Her satt Godseieren og hans jaktkamerater og diskuterte dagens ”fangst”. Mye god Cognac og store dyre cigarer hørte med i hverdagen.

Den store peisen gjorde også at dette rommet ble mye brukt som hverdagsrom. Det var varmt og godt, og litt mer intimt enn de store stuenene. I tillegg hadde godseierparet god utsikt over hvem som kom og gikk ute på gårdsplassen.

Bajonett lampen i taket i Herresalongen var en gave fra Stallguttene på Losby Gård. Opprinnelig var den laget til stearinlys, men den ble senere omgjort til lyspærer når godset begynte å produsere sin egen elektrisitet i 1912.

Gulvet i Herresalongen er i likhet med de andre rommene originalt, vi fant det under vegg til vegg teppet som lå her. Gulvet har en mørk brunfarge som en ramme rundt hele gulvdekket, samt en mørk brun stjerne i midten under lysekronen. Det er uvisst hvordan dette gulvet er laget, og hvorfor det er slik det er. Det er funnet lignende gulv i andre gods fra samme tidsepoke.

Fruen, 84 år gammel, i herresalongen.

Legg merke til bildene av Godseieren i bakgrunnen.

g. Ballsal

Ballsalen ble også kalt ”det gule rommet” i gamle dager, på grunn av sitt elegante gullinspirerte interiør og dekor. Tapeten, gardinene og rococomøblene, samt det gylne parkettgulvet gir alle en varm romfølelse.

Under renovasjonen av ballsalen fikk man tatt av deler av den ødelagte tapeten og sendt prøver av den til en tapetprodusent i Sverige. De har printet opp en identisk kopi av originalen, i gull og silke. Så tapeten er helt unik, og finnes ingen andre steder enn i ballsalen på Losby Gods.

Gardinene i ballsalen er også spesialsydd for å ligne mest mulig på originalen. Bildene fra Norsk Folkemuseum har vært spesielt hjelpsomme i dette rommet.

Slik ser ballsalen ut i dag, etter renoveringen

h. Bibliotek

Biblioteket ligger i et tilbygg som ble bygd på Losby Gods i 1910/1911. Dette rommet er et resultat av Lorentz Meyer Boecks ”stormanns” oppførsel. Han følte at det godset han hadde arvet og flyttet inn i noen år tidligere, manglet noe essensielt. Det hadde nemlig ikke noe eget bibliotek. Det må jo alle herskapshus, med respekt for seg selv ha. Så derfor satte altså godseieren i gang med bygging av en ny fløy på den østre ving.

Da den store klebersteinspeisen i biblioteket skulle bygges, lærte nok Lorentz Meyer Boeck en kostbar lærepenge. Peisen de hadde bygget, storslått og pen som den var, var bygget rett på gulvet og opp og ut i pipa på taket. Tyngden av peisen gjorde at hele peissøylen raste tvers gjennom gulvet og rett ned i kjelleren. Etter å ha lært denne lærepenge, lagde de nytt hull til peisen, og bygde på pipa på toppen så den var høy nok igjen. Så peissøylen står meget støtt, og vil ikke forsvinne noe sted med det første. Hele rommet er dekket av mørkt treverk. Dette er treverk av sjelden sort, en ”Svart-or” som er hentet fra hagen på Refsnes Gods. Dette var sommerstedet til familien Boeck. Skogen er i dag fredet.

Biblioteket ble det nye fest rommet på godset. Losby Gods hadde tradisjonsrike julefester hvert år, og det ble ikke spart på noe til denne høytiden. Biblioteket var hjertet av feiringen og det var her den store julegranen ble dekorert og overdådig pyntet. Tjeneste pikene fikk lov til å sitte på trappa, inn til biblioteket og se på når de åpnet pakker og danset rundt juletreet. Når de hadde sittet der en liten stund var det tilbake på arbeid. Dette var meget storsinnet av herskapet, og ble ansett som usedvanlig vennligsinnet. Noe tjenestefolket satte stor pris på.

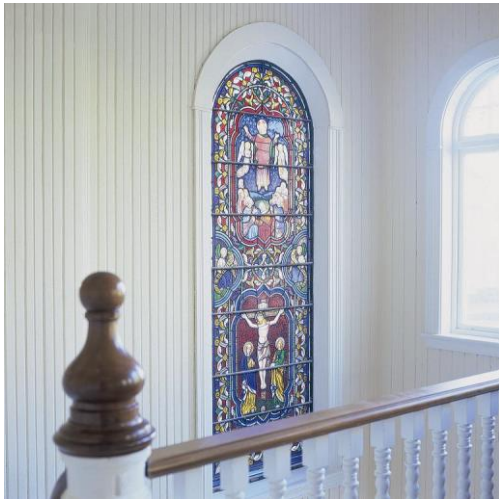
Biblioteket pyntet til jul

i. Hallen i 2.etg med glassmaleri

Dette rommet var opprinnelig oppholdsrom og kontor.

Elghodene som henger i dette rommet har hengt her uavbrutt siden godsets tid. I de 40 år det sto tomt her på Losby Gods, så fikk disse elghodene henge i fred. De er alle skutt her på Losby under Lorentz Meyer Boeck sin tid.

Kong Haakon gjestet ved flere anledninger godset, og deltok årlig på den prestisjetunge elgjakten i Losbyskogen. Det er uvisst om kongen har skutt noen av elgene i hallen.

I 1908 var Lorenz Meyer Boeck med på å stifte Lørenskogs Herredsstyre og ble valgt til første ordfører i den nye kommunen Lørenskog Kommune. Han var da ikke bare den mektigste mannen i kommunen, den rikeste, den største arbeidsgiveren, den største skatteyteren, hele den sosiale liten helt alene.... Men nå var han også ordfører. Lorentz Meyer Boeck satt i to år som ordfører og ble gjenvalgt i perioden 1914-1916.

I forbindelse med sin nye stilling som ordfører i Lørenskog Kommune fikk han laget et flott glassmaleri, som han skjenket til Lørenskog Kirke. Altertavlen i Lørenskog Kirke er gitt av en tidligere Losby eier, nemlig Tosten Arnesøn. Det er den altertavlen som henger i Lørenskog Kirke i dag. Så Lorentz Meyer Boeck tenkte at han skulle videreføre denne gode samarbeidsånden med kirken, men kirken takket nei. De mente at han var for mektig. Kirken skulle representere folket, og almuen og kunne derfor ikke motta flotte gaver som dette fra en så innflytelsesrik mann som godseieren på Losby Gods. De var redd det kunne blitt sett på som bestikkelse eller avlat. Ingen sa nei til Lorentz Meyer Boeck. Det hadde veldig få personer gjort, og veldig få personer kom unna med det. Han ble mektig fornærmet og kranglet i 10 år med kirken om maleriet. Til slutt ga han opp og lagde hull i veggen i trappe-hallen og satte det opp der.

Siden maleriet henger på skyggesiden av godset, har det i alle sine år vært godt skjermet fra sterkt sollys. Resultatet er at fargene er knallsterke og mønsteret helt inntakt. I 40 år som godset sto tomt fikk også dette flotte malerite henge uberørt. Noe som er litt av et mirakel når man tenker på hvordan godsets forfatning var.

j. Lorentz Meyer Boecks soverom

Møterommet Lorentz Meyer Boeck var opprinnelig godseierens soverom. Dette møterommet blir også kalt "Ordførerrommet", grunnet til dette er at rommet er dekorert av bilder av alle ordførere som har regjert i Lørenskog Kommune siden stiftelsen i 1908. Lorentz Meyer Boeck var jo som kjent den første ordføreren i rekken.

Inne på rommet, inne i høyre hjørne ved siden av dagens tavle, finner vi en liten smal dør. Denne døren var en liten hemmelig inngang inn til rommet til stuepiken. Hovedstuepiken hadde eget rom, hun hadde også hovedansvar for lufting av hundene. Dette rommet har vi i dag kalt "Pikeværelse".

k. Krybben

Lorentz Meyer Boeck og Kathrine Boeck, fikk i mars 1903 en liten datter som het Ingeborg Sophie Boeck. Hun døde bare en dag gammel og ble 2.april 1903 gravlagt på Lørenskog Kirke. Dette var en tragisk dag i Losby's historie, og begynnelsen på en vanskelig tid for Godseierparet.

Denne hvite fine barnekrybben som sto klar til den lille ble derfor satt bort, for å ikke forsterke minnene om det som hadde skjedd. De fikk aldri noen flere barn.

Men etter mange år i 1941 ble en av fruens mest betrodde tjenestepiker, Eli Tangen, gravid. Dette var flere år etter at godseier Lorentz Meyer Boeck hadde gått bort og fruene hadde utviklet et nærmere forhold til sine ansatte enn det som hadde vært vanlig tidligere.

Eli Tangen mottok stolt den flotte barnekrybben og hennes førstefødte, Karin fikk derfor være den første som lå i den. Karin har tatt godt vare på den dyrebare krybben og har brukt den til sine barn og barnebarn. Men i mai 2005 ønsket hun at krybben igjen skulle komme tilbake til Losby Gods, der den engang sto.

l. Kong Haakons soverom og kongens seng

Kong Haakon, eller Prins Carl fra Danmark, kom til Norge i 1905 og ble i 1906 kronet til kong Haakon VII av Kongerike Norge. Han hadde ikke noe nettverk her og ble fortalt av rådgivere hvem han burde mingle med.

Noe av det han ble rådet til var å delta på den årlig elgjakten på Losby Gods, under vertskapet til Lorentz Meyer Boeck. Dette skulle være starten på et livslangt vennskap.

Kong Haakon kom for første gang til Losby Gods, høsten 1907 for å delta på jakten. Han uttalte senere at det kom godt med å ha hans lange ben når man skulle ta seg fram i Losby skogene. Men han ble trollbundet av naturen på Losby, og kom tilbake år etter år. Smått om sen stiftet han også et nærmere vennskap til godseieren og hans frue, og ble en del av deres omgangskrets. Derfor ble det også at Kongen, på lik linje med andre gode venner av paret, fikk sitt faste gjesterom på godset. Kongen fikk hovedsoverrommet i østre fløy, med utsikt sørover utover hagen og Losby elven. Rommet ble vakkert innredet i mørke rødt, med sennepsgule fløyelsgardiner. De fikk laget en ”usedvanlig” lang seng til Kongen, som var over 2 meter lang. Dette var fordi at sengene på den tiden var vesentlig kortere enn dagens standard, og Kongen målte hele 1,96 på strømpelstenen, noe som er høyt selv i dag.

Den originale sengen står i dag i Haakon Suiten på Losby Gods, og koster 3500 kr natten (pr. 2006)

Kongens rom hadde to innganger. En side inngang ledet til et lite baderom, med varmtvannstank og badekar. Dette var faktisk et av de første innendørs badene i Akershus. Dette ble også Losby's eneste bad noensinne. Alle andre rom hadde vaskekrok og skifte hjørne med skjerm foran. Dostoler sto utplassert i alle rom, inkludert Kongens. Dette badet er i dag Losby Gods's eneste ”museum”. Flisene og badekaret er de originale fra byggingen av badet i 1911, og kongen har mang en gang ligget og kost seg i dette badekaret. Varmtvannstanken og speilmøblene er satt inn i ettertid da dette var fjernet når godset ble tømt i 1959. Det er fortsatt ikke, pr dags dato satt inn elektrisitet i rommet, og må derfor opplyses med stearinlys om kvelden akkurat som det var på den tiden.

12. Losby skolen

Losby Bruk fikk sin egen skole i 1858 til bruk for barna som bodde i Losby, og dette var den aller første skolen i kommunen. Den het ”Laasby Brugs faste skole” og ble drevet for godsets regning i over 30 år.

Den første læreren het Knut Brunstad og fikk betalt 150 daler for jobben.

13. Losby linja

I 1852 ble jernbanesporet fra Strømmen til Christiania åpnet for trelasttransport.

I 1861 skjedde det oppsiktsvekkende at det ble åpnet eget jernbanespor fra Fjellhamar stasjon til Losby sagene. Sporet ble kalt ”Losby sporet” eller ”Losby linja” og var 6 km langt.

Jernbanevognene ble trukket av hester, fram til første verdenskrig. I 1914 tok lokomotivene over. Dette ble den faste transportveien helt til lastebilene tok over etter mange år.

Med overgangen fra hestetraller på skinnene til lokomotiv, fulgte også mer farer. Det var flere stygge ulykker på Losby linja, særlig i forbindelse med åpning og lukking av grindene som var plassert ut langs skinnene. Signal anlegget var meget dårlig og flere steder ikke eksisterende. Hans Bakkerud, en trofast Losby arbeider, mistet en arm og noen fingre da han kom i klem under en av trallene. Han fortsatte i midlertidig å arbeide på Losby til tross for sitt handikapp, helt til han ble meget gammel.

Den verste ulykken på Losby linja var nok likevel den tragiske ulykken som rammet Tangen-familien. Andreas Tangen opplevde også noe av det mest tragiske man kan oppleve. Han og hans sønn Arvid Tangen kjørte lokomotiv sammen og Arvid gikk ut for å fjerne en grind i togsporet. Andreas trodde han fikk signal på klar bane, men dette viste seg å være feil. Arvid ble overkjørt av lokomotivet og døde. Da var sønnen bare 14 år. Det var en tragisk dag for alle som jobbet i Losby dalen og selv godseierparet ble sterkt preget av ulykken.

Skinnene etter Losby Linja lå der helt til tyskerne fjernet dem i 1944.

14. Telefonlinje og Brannstasjon

I 1901 fikk bruket sin egen skogbrannstasjon, på Svartåsen. Stasjonen hadde telefon ned til bruket. Ingen andre i kommunen hadde telefon, så dette var ganske sensasjonelt på den tiden.

15. Strøm produksjon

Folks beundring ble ikke mindre da Losby fikk sitt eget elektrisitetsverk i 1912.

Østmorksagen var i full drift på sagbruket, men Vestmorksagen hadde lenge ligget uten å være i virksomhet. Det var denne saken som ble omgjort til å produsere strøm, både til Østmorksaga og til godset. Ingen av husmannsplassene fikk strøm. Ruinene etter Østmorksagen er i dag fredet, og er et kommunalt kulturminne. Noen av grunnstenene til Vestmorksagen er fortsatt synlig, men lite minner om den store aktiviteten som var her for over 100 år siden.

Elektrisitetsverket produserte strøm til bruket og godset helt fram til 1950-årene.

16. Kvernbruk

Østmork og Losby hadde egne kvernbruk fra midten av 1600-tallet. Det sies at det ble malt til gårdens behov og noe mer på begge kvernene. Losby kvernen ble fjernet tidlig på 1800-tallet og Østmork kvernen overtok for begge gårdene. Østmorks kvernbruk besto på den tiden av 2 hus med hver 2 kvernestein. Huset der mølleren bodde er fortsatt i god stand. Denne plassen blir i dag kalt møllereenga. I 1832 fikk Østmork nytt kvernbruk som hadde ett hus med vannhjul og ett hus med 3 kvernestein. Det brant ned i 1863 sammen med sagene. Etter det har det ikke vært kvernbruk på Losby's eiendom.

17. Teglverket

Teglverket ble bygd rundt 1860. De fleste av godsets bygninger ble oppført på denne tiden, og teglverket ble bygd så godset kunne være selvforsynt med murstein, takstein og lignende. Det lå der hvor gårdne Mork ligger i dag, og ble nedlagt før århundreskiftet.

Under gravingen til 18 hulls banen ble det funnet store mengder stein som stammet fra teglverket.

18. Isproduksjon

En mindre kjent side av Losby's virksomhet er deres isproduksjon. I mange år leverte Losby Gods isblokker til bryggerier i Christiania og solgte is til bruk i "Is-skap" datidens kjøleskap. Med sag og store ishakker ble enorme isblokker hogget ut fra de utallige tjern og vann i området rundt Losby. Blokkene ble så rullet inn i sagflis og kjørt av gårde på hestekjerrer.

19. Maleriene i spisestuen, malt av fruen

Kathrine Boeck var glad i håndarbeide, og malte, heklet og strikket mye. Hun fikk spisestuen bekledd med lerret og malte hele stuen i vinterlandskap fra gulv til tak.

Motivene var hentet fra det som var å se ut av vinduene fra godset. Stabler med tømmer, snøbekledd trær, hvite åkrer og bjerkealleen i vinterskrud.

Hun brukte maleriene som tapet, og hang opp både elghoder og malerier opp på veggene.

Under renoveringen av Losby gods sent på 90-tallet, ble deler av denne tapeten restaurert.

Kunstneren Vigdis Fjellheim brukte flere måneder på å gjenskape "Fruens" motiver.

Resultatet ble to store malerier som i dag henger i Meyersalen, og i hallen utenfor

Meyersalen.

20. Losby B.I.L.

Losby Gods hadde rundt 1930 sitt eget "Bedrifts Idretts Lag" og ble til og med norgesmestere i "Drakamp" med tau.

De hadde egne lagdrakter hvor det sto "Losby B.I.L." på.

Deres imponerende premiesamling var lenge samlet, men ble spredt med årene. Lørenskog

Historielag jobber i dag med å forsøke å finne igjen deler av samlingen.

21. Dagens Losby Gods

Byggetillatelsen for godsbygningen og golfbanene ble gitt i desember 1996, og prosjekteringen satte umiddelbart i gang.

Peter Nordwall fra Sverige er golfarkitekten som har tegnet både Østmork og Vestmork banene. Banen åpnet offisielt i august 1999.

Fredrik Torp fra arkitektfirmaet Telje, Torp og Aasen var bygningsarkitekten. Han ønsket at Losby Gods skulle ha et ”mildt” skille mellom gammelt og nytt utvendig. Innvendig derimot ønsket han at skillet skulle være mer synlig.

Utvendig har den nye delen en type panel, og den gamle en annen. Takstenen på den nye delen er mørk rød, mens den takstenen som er lagt på den gamle delen er mer oransje i fargen. Unntaket er den østre fløyen, over biblioteket. Der er takstenen av skifer, akkurat som i gamle dager. Takrennene er også forskjellige på gammel og ny bygningsmasse.

Totalt er hele Losby Gods i dag nærmere 9000 m². Rundt 500 m² av dette tilhører Losby Golfpark og Uppard & Lloyd. Gammel bygningsmasse utgjør ca 1000 m². Hotellet har 70 værelser, hvorav 65 er standard dobbeltrom, 4 er konferansesuiter og 1 Haakonsuite. I tillegg har hotellet 12 møterom i varierende størrelse, vinkjeller, 4 restaurantstuer, Country Club Lounge og hele 1 etg i gamlegodset som selskapslokaler.

Resepsjonsområdet

Treverket i resepsjonsområdet er i lønn, gulvet er i skifer og granitt.

Arkitekten har behold endeveggen av gamlegodset (selv om dette ikke er den originale endeveggen). Dette skal fungere som et symbolsk skille mellom gammelt og nytt. På endeveggen henger et mye omtalt tredelt tekstil bilde. Motivet er Losbydalen med Østmorksaga, Losbys vasshjul. Dette bildet ble kjøpt til åpningen av hotellet og er laget av en tysk tekstilkunstner.

Nicolaus Wideberg har laget begge de blå glass figurene som står ved hver sin inngang.

Porsgrunnsporselen

Paul Jensen fra Porsgrunn Porselen har designet vårt servise, og han har tatt utgangspunkt i takmaleriet som tidligere er omtalt, fra vår spisestue. Paul Jensen har også designet servise til vår kongefamilie; Folkegaven til kongeparets 60 års dag. Vårt servise er stemplet Losby Gods på undersiden, og finnes kun på Losby Gods.

22. Hus spøkelser

Gårdsbestyreren i østre fløy

Andreas Lumholtz eide godset i en kort periode etter Karen Cudrio på slutten av 1800 tallet. Han drev godset til konkurs, og hans gårdsbestyrer hang seg i sitt soverom, i sengestolpen i østre fløy. Rommet lå der forværelse til Andreas Lumholtz's møterom i dag. Det er også kalt det "Blå rommet". Det er kald stemning i rommet, og man kan fort få frysninger når man går gjennom det. Spøkelset i østre fløy har vært viden kjent i kommunen i snart 200 år, og er omtalt i Lørenskogs bygdebok.

Retten nedenfor den østre fløyen går hestekjerreveien. Veien som godsfolket brukte gikk på vestsiden av godset, hestene fra sagbruket måtte bruke hestekjerreveien. Det sies at hestene reagerer ofte voldsomt når de rir forbi huset, og av og til nekter plent å fortsette.

Fruen på Losby

Etter nesten 70 år av sitt liv på Losby Gods, er det nesten en selvfølge at Kathrine Boecks sjel sitter i veggene på godset. Hun har satt sitt preg på nærmest alt av interiør og stil på godset, og det er i hennes ånd vi i forsetter Losbys glanstid, etter 40 års opphold.

Som nevnt tidligere har hun alltid hatt en finger med i spillet når det dekkes og dekorerer til fest. Det har vært kommentarer fra både gjester og ansatte at det streifer en eim av vanilje gjennom rommet. Fruens karakteristiske vanilje parfyme var mye omtalt av tjenestepikene, og kunne tydelig merkes etter at hun hadde vært i rommet. Det ser imidlertid ut som om hun er ganske fornøyd med dagens forhold, fordi hun protesterer sjelden med hvordan vi gjør i stand til gjestene våre.

Den ulykkelige tjenestepiken

Den minst omtalte og kanskje mest uvisse spøkelseshistorien på Losby Gods er historien om den ulykkelige tjenestepiken. I den vestre fløyen holdt tjenestepikene til. I dag har vi møterommene ”Pikeværelse” og ”Tosten Arnesøn” i dette området. Trappen opp til Haakonsuiten er en del av tjenestetrappen, der kun tjenestefolket gikk. Det var strengt forbudt for tjenestepikene å bruke hovedtrappen. Denne ene tjenestepiken, som gjennom sin jobb hadde mye å gjøre med gjestene ble forelsket i en av de faste stamgjestene hos Boeck paret. Den unge herremannen gjengjaldt tjenestepikens kjærlighet og deres forhold ble kjent. Dette tålte ikke godseierene, da dette var utenkelig på denne tiden, å mikse mellom klassene på den måten. Den unge mannen ble bedt om å ikke returnere til godset, og tjenestepiken fikk sparken. Hun reagerte med fortvilelse og valgte å ta sitt eget liv i sin utkåredes soverom. Hun går igjen ved å vise sitt speilbilde og ikke ditt eget når du titter ut gjennom vinduene i den østre fløyen på natten.

23. Refsnes Gods på Jeløya

Refsnes Gods ble først i Meyer familiens eie i 1855, da da konsul Lorentz Meyer kjøpte godset for 8500 spesiedaler. Konsulen kom til å bli meget glad i dette stedet og tilbringe mye tid her med sin familie frem til sin død i 1888. Lorentz Meyer var vår egen godseier Lorentz Meyer Boecks bestefar. Han var gift med Johanne Meyer, som døde kort tid etter han i 1890. Refsnes ble da arvet av deres datter Sophie Boeck, Lorentz Meyer Boecks mor. Hun elsket stedet og tilbrakte mesteparten av tiden sin enten på Refsnes eller på Munkedammen i Oslo. Hun døde på Jeløya i 1917, og hele samfunnet der sørget i lang tid. Enken var meget godt likt i lokalmiljøet. For bisettelsen skrev Moss avis følgende dikt:

*”Saa er hun vandret bort, den gamle Dame, og bygdens Ungdom mistet har en Ven.
En Ven, der aabnet dem sin Park og Have, som Hjertet gav og Hjerter tog igjen.
Hun sat i solen og lod den skinne, til glæde der, hvor livet kun var graat.
Og dermed blev hun selv et Solskinsminde, et av de sjeldne der gjør Hjertet godt.”*

Etter Sophie Meyer Boecks død, arvet hennes sønn Lorentz Meyer Boeck godset og flyttet hit med sin Kathrine hver sommer. Tjenestefolket fra Losby fulgte ofte med på lasset for sesongen.

24. Referat fra møtet med Karin Gundersen og Aud Tangen

Referat fra møtet med Karin Gundersen og Aud Tangen 02.juni 2005

Karin Gundersen og Aud Tangen er døtre av Eli Tangen (1910 til 1963) og Klaudi Tangen. Karin er født i desember i 1941.

Eli Tangen begynte som tjenestepike på Losby Gods i 1936. Hun var opprinnelig fra Rolvsøy utenfor Fredrikstad. Den dagen hun ankom Losby for første gang ble hun hentet på Lørenskog stasjon av to utsendte fra godset. De to var Klaudi Tangen og Kristian Lia. Da de fikk se Eli

komme av toget sa Kristian, ”Hu der måtte vel være noe for deg, Klaudi” Og ikke så lenge etter ble de kjærester og etter hvert giftet de seg og Eli Sofie Thoresen ble Eli Tangen. Hun jobbet ved godset helt til Fru Boeck døde i 1958. Hun ble en av de som sto Fruen nærmest og var meget godt likt både av godseierinnen selv og alle de som jobbet med henne. Hun var kjent for sitt gode humør og sin ærlighet og lojalitet. Eli ble på godset helt til Fruens død i 1958 og hun var den siste som var inne på godset i juni 1959 og låste det for siste gang før det ble ståendes tomt. Sammen med henne jobbet blant annet Gunvor Kolstad og Liv Haugeto på kjøkkenet og Marie Larsen også som tjenestepike. Ingrid Skårer var også av hennes arbeidskolleger.

Når Fru Boeck dro ned til Refsnes Gods var alltid Eli Tangen med på ”lasset”. Flere bilder er tatt av henne i hagen, i tjenestepike uniform.

Når Eli Tangen ble gravid tidlig i 1941, fikk hun overrakt Fruens krybbe som ble laget til barnet godseierparet fødte i 1903. Barnet levde ikke lenge og krybben ble satt bort over en lang periode. Men når Eli nå var med barn fikk hun krybben til odel og eie. Hun fødte Karin og brukte krybben til henne. Også hennes andre barn, Aud fikk ligge i krybben. Karin arvet denne krybben og brukte den til sine barn og barnebarn.

Karin husker godt at hun var på besøk hos moren sin på jobb på godset. I herresalongen hadde alltid Fruen satt frem litt sjokolade på et fat når det kom gjester. Det var fin sjokolade, av den litt dyre sorten. Karin og Aud fikk også lov til å spise der ved flere anledninger. Men aldri sammen med Fruen. Hun holdt seg for seg selv og var meget stille og reservert. De fikk sitte å spise inne på kjøkkenet og ble servert av kokka, Gunvor. Karin husker godt at Fruen alltid hadde lange flotte kjoler på seg. Hun hadde også en rottweiler ved sin side på sine gamle dager. Hun hadde også flere dachser. Rottweilieren bet Aud i baken, husker Karin, engang hun ikke ble sittendes ved bordet under hele måltidet. Da ga Fruen henne 5 kroner som plaster på såret.

Karin og Aud sin bestefar, Klaudi Tangens far, Andreas Tangen har også hatt en meget sentral rolle i Losby sin historie. Han het opprinnelig Andreas Andreassen men tok navnet Tangen fordi han bodde på husmannsplassen Sør Tangen i Losby dalen. Andreas var gift med Karoline som drev husmannsplassen mens mannen jobbet for godseieren. Det var slik det var vanlig på den tiden. Karoline ble blind og døde i 1947. Og Andreas måtte lære seg mange nye arbeidsoppgaver for å klare seg. Han sydde, reparerte sko, gjorde alt vedlikehold selv, både på

sin husmannsplass og mange av de andre. Andreas Tangen var også ansvarlig for fontenen og gårdsplassen utenfor hovedinngangen. Han jobbet på sagbruket og var lokomotivfører på Losbylinjen. I sin tid på sagbruket var han ansvarlig for flisovnen. Den hadde han og sønnen, Klaudi murt og laget selv. Den skal finnes nede ved sagbruket den dag i dag. Klaudi var flisetriller. Han jobbet med å bære flis til ovnen, der faren hans sto å skuffet inn i den brennende ovnen. På sagbruket på den tiden jobbet også 8 andre menn. Det var 2 sagmestere, 2 bakgutter, 1 vedkapper, 1 som tok veden unna, 1 plankesjauer og 1 tømmer velter.

Fru Boeck var veldig glad i denne "altnuligmannen" Andreas Tangen og satte pris på hans arbeid. Fruen sa at hver gang Andreas kom innom på besøk skulle tjenestepikene sette frem et glass melk til han.

Andreas Tangen ble født i 1878 og var en trofast tjener for sine godseiere.

Han opplevde også noe av det mest tragiske man kan oppleve. Han og hans sønn Arvid Tangen kjørte lokomotiv sammen og Arvid gikk ut for å fjerne en grind i togsporet. Andreas trodde han fikk signal på klar bane, men dette viste seg å være feil. Arvid ble overkjørt av lokomotivet og døde. Da var sønnen bare 14 år.

Andreas Tangen døde som Lørenskogs siste husmann i historien så sent som i 1981, 103 år gammel.

Karin husker også at i sjåfør boligen bodde det en mann som het Marius Fornebu. Han var høy og mørk og hadde bart, og alle syntes han lignet veldig på Kong Haakon VII. Han og hans kone hadde en datter som var en god venninne av Eli Tangen. De gikk mye turer sammen i Losby skogen, og var ofte og badet sammen i Mønevann.

Karin møtte aldri kongen når han var der, men Eli Tangen hadde servert han elgstek ved flere anledninger på godset.

Losby Gods har med stor takknemlighet fått benytte krybben, som i sin tid ble gitt til Eli Tangen som en gave fra Fru Boeck, til utstilling. Den skal stå i 2.etg i gamlegodset og involveres i historiske vandringer. Det vil også settes opp på en plakett at krybben er returnert til godset etter 102 år, og litt om historien rundt den.

Vi legger i dyne og pute og henger opp et nytt "slør" på den. Det gamle er morkent og blitt helt ødelagt av tidens tann.

Etterord

Historien til Losby Gods er stadig i utvikling, og ny informasjon kommer stadig til. Dette dokumentet er på ingen måte en ”fasit” på virkeligheten, men som nevnt i forordet en samling av det vi på Losby Gods innehar av informasjon pr. dags dato. (august 2006)

Det har vært interessant å samle dette, det har vært omfattende og til tider veldig tidkrevende. Men jeg håper resultatet er et oversiktlig og informativt dokument som kan være til glede og også til nytte for dere som leser.

Som ansatt på Losby Gods tar vi alle en del i videreføringen av historien til Losby Gods. Kanskje er det nettopp oss en historieforteller vil gå rundt å fortelle om her på godset om 150 år! Vær stolt over den muligheten vi har her på Losby til å være en del av den nye glanstiden, den nye epoken i godsets historie.

”Den som har foretatt en reise, har en historie å fortelle”